

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์คือ การศึกษาเพื่อทำความเข้าใจถึงลักษณะและเงื่อนไขความสำเร็จของการบริหารที่มีประสิทธิผลในโรงเรียนชาวไทยภูเขา เป็นการศึกษาเพื่อหาข้อสรุปเชิงทฤษฎี ที่จะนำไปสู่การสร้างทฤษฎีจากฐานราก ซึ่งเป็นวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยเลือกพื้นที่ที่ศึกษาโดยวิธีการเลือกเชิงทฤษฎี เป็นโรงเรียนประถมศึกษาขนาดกลางแห่งหนึ่งซึ่งมีลักษณะสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย ผู้วิจัยเข้าไปศึกษาและจัดเก็บข้อมูลด้วยตนเองโดยการสัมภาษณ์ระดับลึก การวิเคราะห์เอกสาร การสังเกตและจดบันทึก และการจัดกลุ่มสนทนา ผู้ให้ข้อมูลหลักได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียน กรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน คณะครู ผู้นำชุมชน ผู้ปกครอง นักเรียน นักเรียน ผู้บริหารโรงเรียนในกลุ่มเดียวกันและศึกษานิเทศก์สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาดันสักัด การวิเคราะห์ข้อมูลใช้วิธีแปลความและตีความหมายข้อมูล แล้วสร้างมโนทัศน์ขึ้นโดยอาศัยความไวทางทฤษฎี และใช้โปรแกรมสำเร็จรูป ช่วยในการจัดระบบการวิเคราะห์ข้อมูลในขั้นสุดท้าย

ผลการวิจัยพบว่า

1. ลักษณะของการบริหารที่มีประสิทธิผลของโรงเรียนขึ้นอยู่กับองค์ประกอบหลักคือ การอิงมาตรฐานการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ การกระจายอำนาจ การทำงานเป็นทีม การบริหารแบบมีส่วนร่วมและการบริหารเชิงระบบ

2. เงื่อนไขความสำเร็จเกิดจากเงื่อนไขภายในโรงเรียน ได้แก่ เงื่อนไขที่เกิดจากผู้บริหารโรงเรียน ซึ่งได้แก่ ลักษณะเด่นของผู้อำนวยการโรงเรียน และผู้บริหารได้รับการยอมรับ เงื่อนไขที่เกิดจากครู ได้แก่ ครูชาวไทยภูเขา ลักษณะการทำงานของครู ความผูกพันของครู ปฏิสัมพันธ์ของครู กิจกรรมที่มีความเป็นเลิศของครูและความผูกพันระหว่างครูกับชุมชน เงื่อนไขที่เกิดจากนักเรียน ได้แก่ ลักษณะพิเศษของเด็กชาวไทยภูเขา ลักษณะการอยู่ร่วมกันของเด็กและความหลากหลายทางวัฒนธรรม

เงื่อนไขที่มาจากภายนอกโรงเรียน คือ เงื่อนไขที่เกิดจากชุมชน ได้แก่ ความสงบสุขของชุมชน ความร่วมมือของชุมชน ความเข้มแข็งของชุมชน แหล่งเรียนรู้ในชุมชน การให้เกียรติกันระหว่างชนเผ่า และเครือข่ายผู้ปกครอง เงื่อนไขที่เกิดจากคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียน ได้แก่ ความรู้สึกเป็นเจ้าของโรงเรียน องค์ประกอบของคณะกรรมการและจุดเด่นของประธานกรรมการ และเงื่อนไขที่เกิดจากหน่วยงานอื่น ได้แก่ องค์การบริหารส่วนตำบล หน่วยงานอื่นและศูนย์เด็กเล็กชุมชน

The research objective was to study the characteristics and conditions leading to success of effective administration in the Hill-tribe school. The study utilized qualitative methods to develop a grounded theory. The researcher selected the study site by using theoretical sampling and identifying a medium-size school congruent with the research objective. The researcher participated in the study and collected data through in-depth interview, documentary analysis, observation, field notes, and focus group discussion. The key informants were school principal, basic education school committee members, school faculty, community leaders, student parents, students, school principal in the same school cluster and supervisor of educational service area office. The data were analyzed with translation and interpretation. Then, the concepts were developed depending on theoretical sensitivity. The data analysis system was organized by computer program.

The research findings were as follows:

1. Effective administration characteristics depended on main factors that were related to Education Ministry education standards, decentralization, team work, participatory administration, and system-oriented administration.

2. Conditions leading to success factors were both internal and external. The internal factors were from school principal that were dominant characters of school principal and acceptance of principal. Factors from school faculty were native hill-tribe teacher, teachers' working characteristics, teachers' commitment, teachers' social interaction, teachers best practice, and commitment among teachers and community members. Factors from students were special characters of hill-tribe children, living characteristics of children, and cultural diversities.

External success factors were from the community. They were community peace and harmony, community collaboration, community strength, community learning resources, mutual respect among different tribes, and parent network. Factors from basic educational school committee were sense of belonging, composition of committee members and outstanding characters of the chairman. Factors from other agencies were local administration organization, other agencies and public preschool children-care center.